

Samenwerken aan ons water in Groningen en Drenthe

**WATERKETEN**

GRONINGEN NOORD-DRENTHE

**2021**

JAARVERSLAG

## Voorwoord

Met genoegen bied ik jullie het jaarverslag 2021 van onze waterketen aan. Voor mij het laatste jaar als voorzitter van de stuurgroep, omdat ik na de verkiezingen in maart stop als wethouder van de gemeente Noordenveld.

Ik ben blij dat er weer een mooi document ligt waar met veel plezier aan is gewerkt. Het is fijn dat iedereen hier zo mooi aan meewerkt, nadenkt over de inhoud en met mooie voorbeelden komt. De meeste artikelen zijn tot stand gekomen via interviews. Helaas moest dat wegens corona allemaal digitaal. Dat levert natuurlijk mooie tijdwinst op maar we missen natuurlijk allemaal het fysieke contact. Gelukkig was er tijdens de interviews ook ruimte voor wat andere praatjes, dat maakte het contact toch nog persoonlijk. Hopelijk biedt 2022 weer ruimte om elkaar op te zoeken, daar hebben we wel behoefte aan.

Voor nu wens ik u veel leesplezier en bedank ik iedereen die hieraan heeft meegewerkt!

### **Henk Kosters**

Voorzitter stuurgroep waterketen Groningen Noord-Drenthe





# Inhoudsopgave

## Inleiding

1. **Netwerkorganisatie waterketen Groningen Noord-Drenthe**
2. **Stuurgroep evaluatie waterketen**
3. **Regionale Managementgroep**
  - a. **Nieuwe voorzitter**
  - b. **Gemeente Groningen**
4. **Clustercoördinatorenoverleg**
5. **Doelen waterketen**
  - a. **Duurzaamheid**
    - i. **Papiermolen**
    - ii. **Zuiveringskring Uithuizermeeden**
  - b. **Personele kwetsbaarheid**
  - c. **Verbetering kwaliteit**
    - i. **Gegevensbeheer**
    - ii. **Metten en Monitoren**
    - iii. **WaterKetenkaart**
    - iv. **Neerslagdashboard**
  - d. **Monitoring en financiële analyses**
  - e. **Doelmatigheid, duurzaamheid en integrale afstemming**
    - i. **Assen is stad in het groen**
    - ii. **Versterkingsopgave Eemsdelta**
  - f. **Cybercriminaliteit**
6. **Waterschap**
7. **Communicatie en educatie**
8. **Samenstelling waterketen Groningen Noord-Drenthe**
9. **Vooruitblik 2022**
10. **Financieel verslag (losse bijlage)**
11. **Colofon**



# INLEIDING

# DINING

## Inleiding

Terugkijkend op 2021 was het een bewogen jaar. Helaas speelde corona ons nog steeds parten. Dat betekende helaas dat we elkaar voor een groot deel van het jaar fysiek niet konden opzoeken.

In dit jaarverslag willen we u kennis laten maken met onze uitvoeringsprojecten. We doen dat met de doelen uit ons waterakkoord, bij elk doel krijgt u dan een of meerdere projectvoorbeelden. We hebben gezocht naar aansprekende voorbeelden, zodat u een beeld krijgt van onze werkzaamheden. Maar ook om de doelen weer even helder voor ogen te hebben.

Om meer inzicht te krijgen in de band met de waterketen, hebben we een evaluatie gehouden onder alle betrokkenen. Henk Kusters, voorzitter van de stuurgroep, gaat daar in dit jaarverslag op in. De clustercoördinatoren hebben tijdens een hei-dag afspraken met elkaar gemaakt. Die gaan ze in 2022 verder concretiseren. En er is een wisseling van de wacht; zo heeft Harrie Koning van de gemeente Westerkwartier afscheid genomen van de waterketen. Gelukkig hebben we een goede opvolger gevonden in Jan Drent van de gemeente Noordenveld. Jan neemt de voorzittersrol van Harrie over in de regionale managementgroep.

Met dit jaarverslag willen we u graag informeren over de waterketen. In het kort beschrijven we ook nog even de organisatiestructuur en de samenstelling.

Terugkijken is ook vooruitkijken, we zetten graag onze samenwerking voort in 2022 aan een nog mooiere waterketen.

Wij wensen u veel leesplezier,  
Stuurgroep waterketen Groningen Noord-Drenthe

# Netwerkorganisatie waterketen Groningen Noord-Drenthe

Om slim samen te werken is ons gebied verdeeld in vijf clusters. Elk cluster heeft een clustercoördinator, dat is een waterprofessional van een van de gemeenten. Zij zijn tevens voorzitter van een waterteam. De waterteams bestaan uit de deelnemende gemeenten van een cluster en de waterschappen. De waterbedrijven zijn agendalid en schuiven op onderdelen aan. Deelnemende waterschappen zijn Hunze en Aa's en Noorderzijlvest. Deelnemende waterbedrijven zijn Waterbedrijf Groningen en WMD (Drenthe).

Bestuurlijke vertegenwoordiging van de partners vormt de stuurgroep. In de stuurgroep zit één vertegenwoordiger van de waterschappen, twee vertegenwoordigers van de waterbedrijven, vier vertegenwoordigers van de gemeenten uit de provincie Groningen en één vertegenwoordiger uit de gemeenten van Noord-Drenthe.

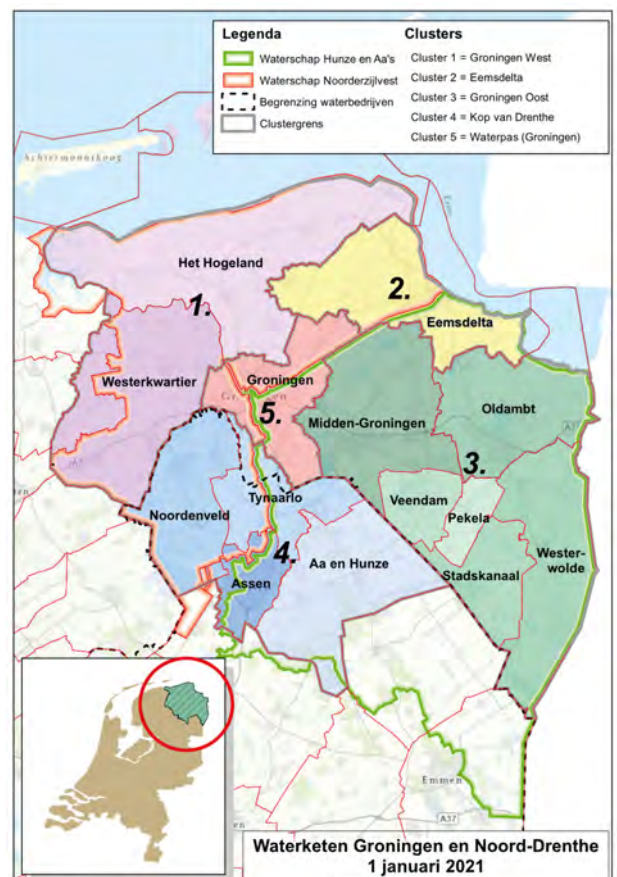
De regionale managementgroep is een vaste groep bestaande uit de vertegenwoordigende managers uit de clusters en de managers van waterschappen en waterbedrijven, aangevuld met een voorzitter en de waterregisseur.

De waterregisseur tenslotte is de secretaris van de stuurgroep en wordt aangestuurd door de stuurgroep.

In 2022 gaan we deze rollen verder aanscherpen.

## De Clusters

1. Groningen West: Het Hogeland en Westerkwartier
2. Eemsdelta: Eemsdelta
3. Groningen Oost: Oldambt, Westerwolde, Stadskanaal, Pekela, Veendam en Midden-Groningen
4. Kop van Drenthe: Assen, Noordenveld, Aa en Hunze en Tynaarlo
5. Waterpas: Groningen



# Stuurgroep: evaluatie waterketen

## Goed beeld wat er speelt

Een tussentijdse evaluatie van de structuur van de waterketen is onderdeel van ons waterakkoord. In opdracht van de stuurgroep is er medio 2021 een vragenlijst uitgezet onder alle betrokkenen van de waterketen. "Hierdoor ontstond een goed beeld wat er nu eigenlijk allemaal speelt", vertelt Henk Kusters als voorzitter van onze stuurgroep. "Per groep kregen we inzicht hoe de waterketen loopt, of de structuur werkzaam is en of de taken en rollen helder zijn. Denk bij die groepen aan de stuurgroep, de managementgroep, de clustercoördinatoren, de waterteams en de betrokken ambtenaren."



## In 2022 een uitvoeringsagenda

"De stuurgroep verwacht dat de rollen en verantwoordelijkheden helder worden en dat zij ook feedback krijgt over haar eigen rol. En dat er begin 2022 een uitvoeringsagenda komt en dat we elkaar weer ontmoeten op bestuurlijke overleggen", rondt Henk het gesprek af.



## Duidelijkheid over onze rollen

"De conclusie van de stuurgroep is in ieder geval dat de uitkomst geen aanleiding gaf om de structuur van onze waterketen te veranderen", vervolgt Henk. "Dat betekent dat de regionale managementgroep op afstand opereert en dat de lead bij de clustercoördinatoren blijft. Wat wel opviel is dat er veel onduidelijkheden zijn over de diverse rollen en verantwoordelijkheden. We moeten daar nu heldere afspraken over gaan maken. Ook de communicatie kan beter, we moeten elkaar voldoende opzoeken en elkaar en de buitenwereld beter vertellen wat we doen. De rol van de waterregisseur hebben we aangescherpt. En corona maakt het allemaal niet makkelijker natuurlijk. Inhoudelijk is het allemaal goed, maar de rollen en verantwoordelijkheden moeten we eerst helderder hebben en de verschillende beelden bij elkaar brengen. Pas dan kunnen we verder. Dus, eerst duidelijkheid hoe het zit met onze samenwerking en dan zo snel mogelijk de uitvoeringsagenda maken. De hick-ups moeten uit de wereld en dan weer aan de bak."





## Regionale managementgroep

### Nieuwe voorzitter

Vanaf 1 oktober is Jan Drent van de gemeente Noordenveld voorzitter van onze regionale managementgroep. Hij heeft het stokje overgenomen van Harrie Koning van gemeente Westerkwartier. Harrie heeft inmiddels op gepaste wijze afscheid genomen.

Jan Drent zat al in de regionale managementgroep namens het cluster De Kop van Drenthe. René Mensen (oude bekende van de waterketen) van gemeente Aa en Hunze neemt die functie van Jan over. Zodat Jan zijn handen vrij heeft als voorzitter.

### Onze rol oppakken

De regionale managementgroep opereert wat op afstand binnen onze waterketen. "Daar kunnen we onze vraagtekens bijzetten", begint Jan. "Inhoudelijk loopt alles via de clustercoördinatoren naar het bestuur. Dat is prima, alleen moeten wij denk ik meer onze rol oppakken bij personele en financiële kwesties. Daar moeten we kritisch onze rol in bekijken en wellicht herijken. Vorig jaar hebben we dat geconcludeerd en een start mee gemaakt."

### Doelen concreet maken

"We hebben het afgelopen jaar niet vaak bij elkaar gezeten. Er waren ook aardig wat wisselingen in deze groep. We hebben de intentie uitgesproken om met betrokkenen in de waterketen de doelen uit ons waterakkoord concreet te maken, dat willen we dan vanuit de regionale managementgroep met elkaar afstemmen. Zodat we de doelen ook kunnen monitoren. Binnen de clusters zijn er ook allerlei plannen geschreven, die willen we als regionale managementgroep graag bekijken. Zodat we allemaal dezelfde doelen nastreven zoals beschreven in ons waterakkoord. We moeten de schouders eronder zetten, we moeten weer met elan te werk gaan", besluit Jan het gesprek.



### Wie is Jan Drent?

Jan Drent, 52 jaar (17 juni 1969), geboren in Assen. Woont sinds 2006 in Lippenhuizen (Frl) met Maryenka en Karel de Kangal (hond).

Zijn werkzame leven staat/stond in het teken van het werkveld Openbare Werken en Ruimtelijke Ontwikkeling. Heeft gewerkt voor de gemeenten Assen, Haren, Leek, Staphorst, Midden-Groningen i.o en nu in de gemeente Noordenveld als concernmanager Beheer.

"De waterketen is voor mij een uitdaging maar nog belangrijker, ik wil graag een bijdrage leveren aan een kostenbewuste, veilige en (nog meer) samenwerkende netwerksamenleving."

# Gemeente Groningen

## Veel kennis en expertise

De gemeente Groningen is de grootste gemeente in ons gebied. Het omvat dan ook één cluster; cluster Waterpas. Een gesprek hierover met Arjan Tonnis, manager Techniek en Natuur (onderdeel van Stadsbeheer) én lid van onze regionale managementgroep. Wat heeft zo'n grote gemeente onze waterketen te bieden?

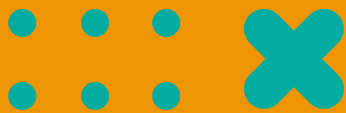
## Kilometers complexe riolering

"Vooral veel kennis en expertise", start Arjan het gesprek. "We hebben door de grootte van de gemeente onze menskracht goed op orde. En de mensen die voor Waterpas werken, beschikken ook nog eens over enorme netwerken. Een ander groot voordeel is dat onze medewerkers specifieke takenpakketten hebben. Bij kleinere gemeenten zie je vaak dat medewerkers meerdere taken op hun bordje hebben liggen. Wat op zich natuurlijk heel logisch is. Die medewerkers met specifieke technische kennis zijn ook hard nodig bij onze gemeente. We hebben enorm veel inwoners, dus het gaat om veel kilometers aan riolering en het zit ook nog eens complex in elkaar. Kleinere gemeenten hebben natuurlijk ook veel riolering maar zit vaak minder complex in elkaar. Ik vind het hartstikke knap dat ze het zo doen. En natuurlijk heeft alles zijn voors en tegens."



## Succesverhalen delen

"Waar wij als gemeente veel in betekenen, is dat we het databeheer inzichtelijk hebben gemaakt. Dat geeft veel toegevoegde waarde voor onze waterketen. Dat is de rol die technisch specialist Dries Jansma heeft opgepakt met Gegevensbeheer. Daar hebben alle partijen profijt van. Een ander voorbeeld is het verwarmen van het zwembad De Papiermolen met riothermie. Andere organisaties kunnen hun voordeel hiermee doen door dit voorbeeld te kopiëren. Ook zorgen we voor het vergroenen van schoolpleinen, dat doen we ook voor bedrijventerreinen. Ook ons afkoppelprogramma verloopt heel voortvarend. Kortom we moeten onze succesverhalen delen en zo slim mogelijk inzetten. Dat geldt natuurlijk ook vice versa", besluit Arjan het gesprek.







## Clustercoördinatenoeverleg

### Focus leggen op thema's

Aangezien de betrokkenheid en energie van clustercoördinatoren wegebde, hebben we in 2021 een hei-dag georganiseerd. Het bleek dat er duidelijk behoefte was om meer te gaan concretiseren. We hebben met elkaar besloten om een plan van aanpak te maken met thema's, en gaan dan sterk de focus leggen op die thema's.

In januari 2022 is er een vervolg hei-dag om het programma te bepalen voor de komende jaren. Zodat we weten waar we de komende drie jaar naar toe willen gaan.

We hopen op deze manier weer schwing in het clustercoördinatenoeverleg te krijgen!

### Menno Smit

Voozitter clustercoördinatenoeverleg



# DOE LEN

## Duurzaamheid

### Papiermolen Groningen

Het openluchtbad De Papiermolen in stad is in 1955 gebouwd. Het is tevens een rijksmonument. De Papiermolen had een grondige renovatie nodig.

#### Warmte onttrekken uit afvalwater

"Er waren een aantal kansrijke situaties", vertelt Anne Helbig van de gemeente Groningen. "De werkzaamheden aan de zuidelijke ring, vlakbij het zwembad, zorgde ervoor dat een persleiding verlegd moest worden. De renovatie van het zwembad liep hieraan parallel. Alles kwam dus mooi op hetzelfde moment. Bij een persleiding is het afvalwater altijd warm, in tegenstelling tot het riool en dat bood mogelijkheden om het zwembad ermee te verwarmen. Vijf baden wel te verstaan. We verwarmen het zwembad nu duurzaam met deze persleiding en dat noemen we met een mooi woord riothermie."

#### Forse besparingen

"Bij De Papiermolen heeft riothermie gezorgd voor forse besparingen, ze gebruiken aanzienlijk minder gas voor het stoken. En 's nachts dekken ze de baden af tegen warmteverlies. Er is ook een zonneboiler geplaatst om de douches te verwarmen. Allemaal winsituaties, minder stoken is zowel goed voor het milieu als voor de portemonnee!", aldus Anne.

En omdat het openluchtbad een rijksmonument is, is alles boven de grond zo goed mogelijk teruggebracht in de oude staat. Zo is er zelfs een oude muurschildering tevoorschijn gehaald. Allemaal redenen voor genoeg zwemplezier dus.



#### Restwarmte FrieslandCampina

"Warmte in water heeft al langer onze aandacht want die warmte kun je eruit halen. Zo zijn de vijvers in stad in de zomer vaak te warm. Als we dan de warmte eruit halen dan verbetert dat de waterkwaliteit. Die warmte kunnen we opslaan maar je hebt dan wel een afnemer nodig. Dat zijn zaken waar we in het kader van duurzaamheid druk mee bezig zijn. Bedum, gelegen in de gemeente Het Hogeland, maakt gebruik van restwarmte van FrieslandCampina om een overdekt zwembad te verwarmen. Het gaat hier dan om proces afvalwater, beter om dat proceswater te gebruiken in plaats van te lozen op de Waddenzee", besluit Anne zijn verhaal. Mooie voorbeelden van verduurzaming.



# Duurzaamheid

## Zuiveringskring Uithuizermeeden

Samen met Noorderzijlvest is Het Hogeland de zuiveringskring Uithuizermeeden aan het verduurzamen. In deze pilot onderzoeken ze de mogelijkheden voor optimalisatie van de zuiveringskring. Dat betekent dat ze het rioolstelsel van de gemeente en de rioolwaterzuivering van het waterschap als één systeem zien. In plaats van ieder voor zich.

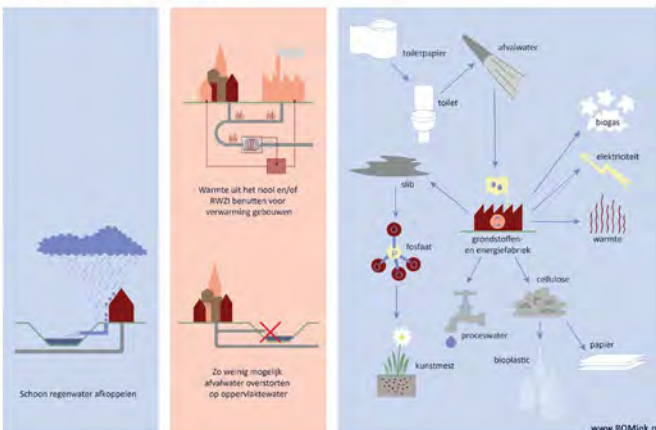
Peter Sijbolts van de gemeente: "We maken zo optimaal gebruik van onze assets en we besparen door deze samenwerking o.a. op energie. Daarbij vergroten we de waterkwaliteit."

### Droge voeten

"Zo bekijken we het functioneren van de rioolgemalen om ze beter te laten werken. We hebben ook de waterberging in de rioolstelsels in de betreffende dorpskernen beoordeeld; hoeveel ruimte om water te bergen is er in elk stelsel. Een dorpskern met weinig berging krijgt dan bij een heftige regenbui voorrang om het water direct weg te pompen naar de zuivering. Dorpen met meer berging kunnen het water dan tijdelijk vasthouden. Zo houdt elke dorpskern het droog. Ook proberen we het rioolwater gelijkmatig aan te leveren aan de rioolzuivering, het blijkt dat de rioolwaterzuivering het rioolwater dan het best kan zuiveren. Een goede samenwerking is hier heel belangrijk en de systemen moeten goed op elkaar aansluiten. We vogelen nu alles uit bij deze zuiveringskring om het straks toe te passen op de andere zuiveringskringen in Het Hogeland. Uiteraard zijn we tegen hobbels aangelopen, het is echt trial and error."



NAAR EEN CIRCULAIRE WATERKETEN



### Slimmer aanpakken

"Het heeft ons inzicht geleverd dat we in Uithuizermeeden op de helft van de capaciteit kunnen besparen. Het levert een forse energiebesparing op en een hoger zuiveringsrendement. Onze rioolgemalen draaien nu energiezuiniger door naar het hele systeem te kijken, je krijgt zo inzicht waar je het slimmer kan aanpakken. Ons streven is om het energieverbruik te verlagen en op termijn het terugwinnen van grondstoffen en energie uit afvalwater."



# Personele kwetsbaarheid

## Genoeg mensen voor de waterketen

Hoe zorgen we voor genoeg mensen om de watertaken goed uit te blijven voeren? Anders gezegd, hoe lossen we onze personele kwetsbaarheid op? Door de vergrijzing, klimaatveranderingen, technische innovaties en kostenbesparingen neemt de druk op de medewerkers toe. Om inzicht te krijgen in deze complexe materie hebben we in 2018 gebruik gemaakt van de Branchestandaard gemeentelijke watertaken van RIONED. Daarvoor is Dries Jansma van de gemeente Groningen een van de vijf opleiders. Deze tool gaf onze waterketen inzicht in de aanwezige kennis en competenties van de betrokken professionals. Karst Jan van Esch van SWECO en Dries Jansma van de gemeente Groningen waren indertijd de trekkers van deze module binnen onze waterketen.

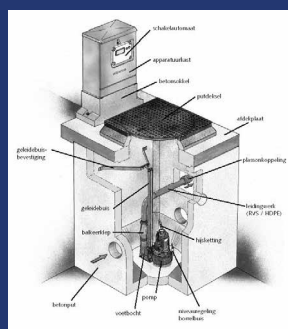
## Module D2000

"Deze module is recentelijk aangepast, en geeft inzicht in hoeveel mensen er nodig zijn om alle taken binnen het veranderende werkveld uit te kunnen voeren. Er is nu een nieuwe versie van de module ontwikkeld", vertelt Dries Jansma. "Daar was ik ook bij betrokken, ik participeer nu in de landelijke validatie van deze module van RIONED met de naam D2000. En daardoor hebben Karst Jan van Esch en ik de module afgelopen jaar kunnen valideren in de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen. In deze module is beter te duiden hoeveel en welke mensen we nodig hebben. Denk dan aan rioolbeheerders, data mensen, beleidsmedewerkers en ontwerpers. De uitkomst is ook aangepast aan de grootte van een gemeente. Je kan dan met elkaar bepalen waar te weinig mensen zijn. Stel, je hebt personeelstekort op gemaalbeheer in de stad Groningen en ook in Westerkwartier. Je kunt dan wellicht samen één persoon aannemen die voor beide gemeentes werkt. Met de vernieuwde module krijg je een beter overzicht welk type mens en functie je nodig hebt. Met de juiste competenties. Maar je bepaalt ook als gemeente of je veel taken zelf doet of de regie elders belegt. Ik wacht nu op de offerte, als die is goedgekeurd kunnen we het volgend jaar uitzetten in onze waterketen."



## Zelf mensen opleiden

"Daarnaast schuiven we met Gegevensbeheer ook aan bij de Kennistafels op de RIONED dag op 16 juni. In tien minuten vertellen wij dan hoe we zelf mensen hebben opgeleid voor Gegevensbeheer met zogenaamde zij-instromers. Dus hoe we de kwetsbaarheid oplossen door zelf mensen op te leiden. Leuk om te doen want je raakt op die manier met veel mensen in gesprek", besluit Dries het gesprek.



## Personele kwetsbaarheid

### Uit de hand gelopen hobby

Jelle Ruben werkt bij Gegevensbeheer en heeft ooit de opleiding tot webdeveloper gevolgd. Door zijn grote interesse voor websites heeft hij voor Gegevensbeheer ook een website gemaakt. Gegevensbeheer groeit behoorlijk maar ze missen een goed administratiesysteem. Dat moet straks allemaal op de website terug te vinden zijn. De website gebruiken ze nu eerst zelf als demoversie, maar het is de bedoeling om het uit te breiden naar de gemeenten. Je kunt dan in je eigen account inloggen om nota's te downloaden en de vorderingen van de werkzaamheden te volgen. Maar ook vragen stellen behoort tot de mogelijkheden. Zodra alles klaar is gaat Jelle de website uitventen.



The screenshot shows the website 'Gezamenlijk Gegevensbeheer' with the tagline 'Een heldere kijk op riolering in Groningen en Noord Drenthe'. The navigation menu includes 'Home', 'Nieuws', and 'Contact'. The main content area features two news articles:

- Nieuw gemaal Lettelberterdiep**  
Nieuws  
Nieuw gemaal Lettelberterdiep stilletjes in gebruik genomen  
#rtvnoordhttps://t.co/WZMipnOP9U – RTV Noord (@rtvnoord) September 17, 2021  
Lees verder »
- Nieuwbouw in Winsum**  
Nieuws  
Verkoop woningen in nieuwbouwwijk Winsum start volgend jaar  
#rtvnoordhttps://t.co/muifkooTB7 – RTV Noord (@rtvnoord) September 19, 2021  
Lees verder »

On the right side, there is a search bar with the text 'Zoeken' and a search button. Below it is a login form with fields for 'Username:' and 'Password:', and a login button.



## Verbetering kwaliteit

### Gegevensbeheer

Vergeleken met twee jaar geleden is Gegevensbeheer nu een groeiend project, er haken steeds meer gemeenten aan. Er is ook nieuw personeel aangetrokken wat de kwaliteit ten goede komt. Deze serviceorganisatie in Bedum zorgt dat alle gegevens op het gebied van het riool digitaal op orde zijn. Dit geeft ons meer inzicht om onze beleidsdoelstellingen te halen. Met de gegevens uit het beheerpakket stellen we maatregelenprogramma's op, vaak in een aantal scenario's. Ik ga met ze in gesprek en we bepalen dan welk scenario we gaan uitwerken om het rioolstelsel zo goed mogelijk te laten functioneren. Heel fijn!



Veelal wordt gedacht dat het team Gegevensbeheer alles voor de gemeente oplost. Dat is niet de realiteit. Als gemeente blijf je zelf ook aan zet. En daar zit nou net het spanningsveld. Onze eigen rioolbeheerders moeten ook kennis hebben van de rioolstelsels. Wij blijven zelf verantwoordelijk voor ons areaal. Onduidelijkheden waar het team Gegevensbeheer tegenaan loopt, zetten ze ter controle uit bij de rioolbeheerders van de gemeenten. Zo ontstaat een samenwerking tussen Gegevensbeheer en de rioolbeheerders. Daar kunnen we nog beter op inzetten.

### Peter Sijbolts

Gemeente Het Hogeland



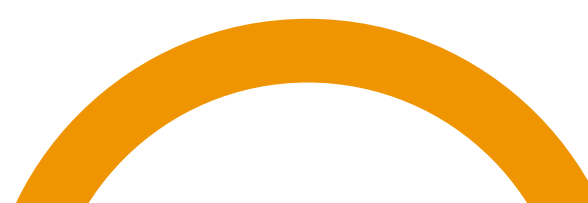


### **Meten en Monitoren**

Door Meten en Monitoren vergroten we ons inzicht in het functioneren van de afvalwaterketen. Door de klimaatverandering wordt dat inzicht steeds belangrijker. Specialisten van Meten en Monitoren geven adviezen waar je mee aan de slag kunt om het systeem te verbeteren. Dat is fijn omdat je daar zelf door de waan van de dag vaak niet aan toekomt. Een aandachtspunt is nog wel de verschillende 'taal' die de specialisten en de rioolbeheerders spreken. Door de verschillende vakgebieden praten ze weleens langs elkaar heen. Wat mij betreft mogen we daar wel meer aandacht aan besteden. Het project levert interessante zaken op. Zo hebben we met elkaar een abonnement op een neerslagradar pakket afgesloten. Daarmee kunnen we als gemeente betere analyses van het systeem maken, zodat we verbeteringen kunnen doorvoeren.

### **Mario Brinkman**

Gemeente Westerkwartier





### WaterKetenkaart

Het standaardiseren van data gekoppeld aan de WaterKetenkaart heeft ervoor gezorgd dat het in een stroomversnelling is geraakt. Wij zijn er van overtuigd dat die standaardisering goed is om data uit te wisselen en te benutten. Zo kunnen we bij de gemeente Groningen met de WaterKetenkaart al snel vragen van onze inwoners beantwoorden. Het is nog wel goed om te kijken welke doelgroep je voor ogen hebt voor de WaterKetenkaart. Ook de gewone mens zou het eenvoudig moeten kunnen gebruiken. Er is veel energie ingestoken en er ligt iets moois wat beschikbaar is voor een brede doelgroep. Nu is het tijd om te bedenken hoe je dat op de juiste plek krijgt.

**Anne Helbig**

Gemeente Groningen

## Regionale WaterKetenKaart Van oude naar nieuwe situatie

Gemeente en waterschap  
kijken incidenteel samen of de  
broninformatie klopt.  
Kaarten zijn eenmalig en 3-4 jaar oud.



dagelijks/wekelijks van  
bronbestand naar WaterKetenKaart



GWSW server RIONED  
DAMO-CDL Waterschapshuis



Pilot Terugmelding  
met Logius.

Steunpunt gegevensbeheer Bedum

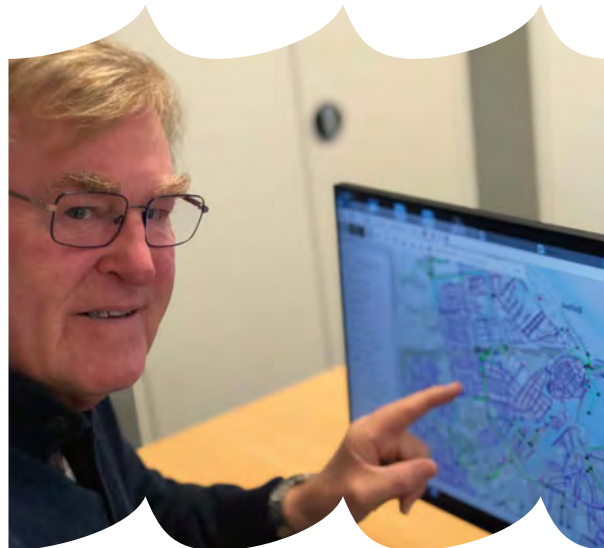
Terugkoppeling opmerkingen  
van waterketenkaart naar bronhouder.



# Neerslagdashboard

## Online neerslag nauwkeurig voorspellen

Heel nauwkeurig regenbuien voorspellen, dat kunnen we tegenwoordig in onze waterketen met het neerslagdashboard van HydroNET. Handig om op wijkniveau of in een klein bemalingsgebied inzicht te krijgen in de hoeveelheid regen die gaat vallen. "Naast de hoeveelheid regen op wijkniveau, biedt het dashboard ook uitgebreide mogelijkheden om de werking van de rioolstelsels, met data vanuit Meten en Monitoren, inzichtelijk te maken", vertelt André Hammenga als projectleider. "Je krijgt zo een goed inzicht wat je moet verpompen bij hevige regenbuien en of de theorie klopt met de praktijk."



## Handig om werkzaamheden te plannen

"Maar je kan de neerslagvoorspellingen ook gebruiken bij het plannen van werkzaamheden, zoals aan de weg of een rioolgemaal. Bij een hevige neerslagvoorspelling is het verstandiger om dan geen werkzaamheden uit te voeren. Als laatste kun je met het systeem analyseren of klachten van inwoners over wateroverlast kloppen. Regen kan erg lokaal zijn. Je moet je voorstellen dat je echt op wijkniveau de neerslaghistorie kan bekijken. Hebben inwoners meldingen gedaan van hevige regen, dan kun je dat verifiëren op het dashboard. Zo weet je of die regen daar is gevallen of misschien een wijk verder op. Op die manier kun je de juiste maatregelen nemen. Uiteindelijk levert de gezamenlijke aanschaf van het neerslagdashboard ons een besparing van € 65.000 euro op voor drie jaar", eindigt André zijn verhaal.

En de voorspelling is een stuk betrouwbaarder dan de apps die op telefoons staan!



## Monitoring en financiële analyses



**WATERBUREAU**  
SCHEPERS

### **Behoeftte aan verdieping**

De afgelopen jaren hebben we als regio onze doelstellingen voor de 3K's, kosten verminderen, kwaliteit verhogen en kwetsbaarheid verminderen, gemonitord met de hulp van een landelijk aangereikte tool. Op hoofdlijnen gaf ons dat inzicht in het behalen van de gestelde doelen. Daarnaast deden we de verplichte landelijke rapportages. Inmiddels is de verplichting om te rapporteren aan de Tweede Kamer eraf, maar is er binnen onze waterketen wel behoefte aan een verdieping. Naast dat we als regio graag willen volgen waar we staan, willen we ook gebruik maken van de beschikbare informatie en hier onze voordelen mee doen in de praktijk. Dat begint bij het inzicht krijgen van alle partijen in onze regio. Daar is in 2021 aan gewerkt en pakken we in 2022 verder op. De verschillen en overeenkomsten brengen we dan mooi in beeld. Dit vertalen we vervolgens naar de praktijk: zoals welke beleidskeuzes zijn gemaakt, wat wordt toegerekend en hoe wordt gerekend? Maar het geeft ons ook inzicht in de verbreding van de opgave, zoals de klimaatmaatregelen. Door in elkaars keuken te kijken kunnen we gebruikmaken van elkaars kennis en slimme keuzes maken voor toekomst.

### **Diane Schepers**

Waterbureau Schepers



## Doelmatigheid, duurzaamheid en integrale afstemming

### Assen is stad in het groen

Eric Lanooy van de gemeente Assen over het vergroenen van de stad Assen. "Er zijn een aantal parkeerplaatsen te klein, die plekken moeten we herinrichten. We kijken daarbij ook naar een ander type boom, we willen dan vooral schaduwrijke bomen gaan planten. Probleem is dat daar nu geen geld voor is. We zijn gestart met het ontwikkelen van een groenvisie, waarbij we ook structureel budget gaan meenemen om de stad te kunnen vergroenen," vertelt Eric.

### Sfeervol Koopmansplein klimaatadaptief

"Een mooi voorbeeld is het nieuw ingerichte Koopmansplein in het hart van Assen," vervolgt Eric. "Daarin hebben we ook klimaat opgenomen. Zo is er een flinke ondergrondse bergingsbak gemaakt voor het bufferen van extra regenwater. Zodat winkels, zoals de Hema en warenhuis Vanderveen, geen wateroverlast meer hebben bij heftige regenbuien. Deze winkels zijn gelijkvloers en zijn dus gevoelig voor wateroverlast. We hebben ook een wadi aangebracht in een toegangsstraat naar het plein, die vangt daar het overtollige water op. Inwoners van Assen mochten drie jaar geleden zelf meedenken over de toekomst van het plein. Het is nu een mooie ontmoetingsplaats geworden. Zie de foto's voor een sfeerimpressie."



### Inwoners betrekken bij klimaatadaptatie

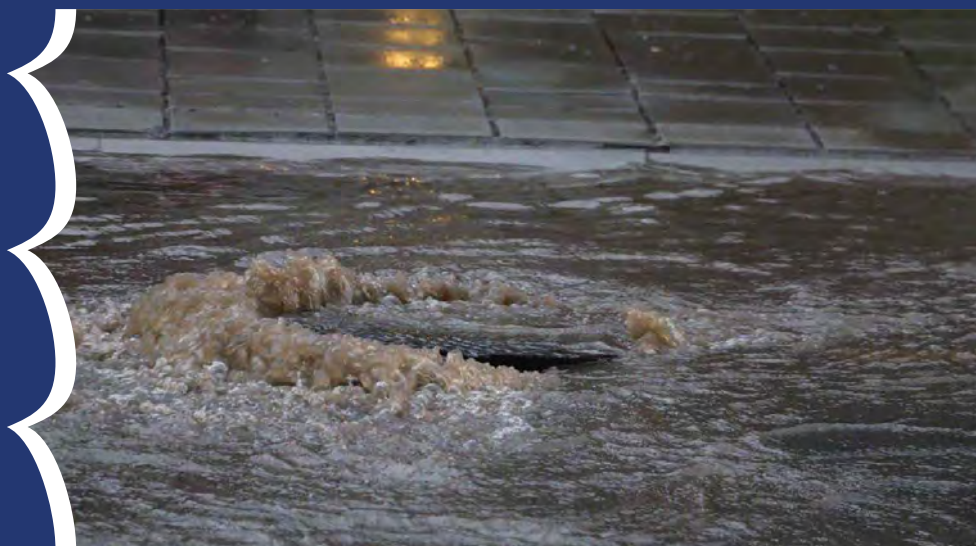
"We vinden het ook belangrijk om de inwoners van Assen te betrekken in de klimaatadaptatie. Afgelopen jaar is er een actie gestart waarbij inwoners met subsidie een regenton konden aanschaffen. Doordat een regenton veel mensen aanspreekt, konden we ook andere vergroeningsmaatregelen onder de aandacht brengen. Op die manier maken we duurzaamheid laagdrempelig en zichtbaar in de wijken."

## Doelmatigheid, duurzaamheid en integrale afstemming



### Versterkingsopgave Eemsdelta

"Door de aardbevingen ligt er in Eemsdelta een enorme versterkingsopgave. Dat betekent de sloop van zo'n 4.000 woningen met daaraan gekoppeld een nieuwbouwopgave. Daarnaast ligt er een megaklus voor de vervanging van het riool. De meeste riolen zijn na de Tweede Wereldoorlog aangelegd en zijn aan het einde van de levensduur. Dit geldt trouwens voor heel veel gemeenten in Nederland," vertelt Menno Smit van Eemsdelta. "Bij de aanleg van een nieuw riool bekijken wij als gemeente hoe we kunnen afkoppelen en het afgekoppelde regenwater kunnen bergen. Uiteraard combineren we dat met de nieuwbouwopgave. Wij zijn nu samen met Noorderzijlvest aan het kijken hoe we deze megaklus het best aan kunnen pakken. Daarbij willen we ook onze inwoners betrekken met acties. Eemsdelta is nu lid geworden van Steenbreek en we denken aan acties met regentonnen."





## Cybercriminaliteit

### Dit is helemaal betrouwbaar

Bij het project Meten en Monitoren werken ze voornamelijk met data. Data uit de besturingsprogramma's (hoofdposten) van de individuele organisaties brengen ze samen in een centrale database van waterschap Hunze en Aa's.

### Inloggen en hacken is niet aan de orde

Maar hoe veilig is dat nou eigenlijk in de wereld van de hackers? "Dit is helemaal betrouwbaar", vertelt projectleider Kees van Nes. "Omdat we gebruik maken van eenrichtingsverkeer via een API\*, over een beveiligde verbinding (VPN). Daarbij moeten de gebruikers werken met een gebruikersauthenticatie, waardoor de gegevensuitwisseling goed is beveiligd. Zelfs wij kunnen de bediening niet overnemen van rioolgemalen. Het is in die zin geen issue."

### Open data

"Gegevens zijn wel te onderscheppen", vervolgt Kees het gesprek. "Maar dat betekent nog niet dat je gemalen kan bedienen. Het gaat dan meer om de gevoeligheid van de informatie. Voor de waterschappen is dat geen probleem, die werken met open data. Ik weet niet of dat voor alle organisaties geldt."



\* Een API maakt het mogelijk om softwareprogramma's onderling te laten communiceren. Specialisten krijgen op deze manier makkelijk toegang tot informatie, zonder dat ze hoeven te weten hoe het andere programma exact werkt. Dat maakt de uitwisseling van gegevens een stuk eenvoudiger en sneller.





# Waterschap

## Samenwerking heeft toegevoegde waarde

"Voor ons heeft de samenwerking echt toegevoegde waarde", begint Dennis de Vogel van waterschap Noorderzijlvest zijn verhaal. "De kern is dat wij daarin zoeken naar een goede afstemming met onze ketenpartners. Dat doen we op de inhoud zodat we van elkaar weten wat onze opgaves zijn. Daarbij brengen we de stappen die we moeten zetten in onze plannen, samen met de plannen van de gemeenten. Dat doen we door routekaarten te maken, voor de gemeente Groningen samen met Hunze en Aa's, maar ook voor Eemsdelta en Groningen west. We betrekken hierbij ook de drinkwaterbedrijven, wat zijn hun verwachtingen voor de toekomst."

## Voorbereid op 2050

"Een voorbeeld uit de routekaart van Eemsdelta is dat ze grond moeten opengooien voor nieuwbouw, we bekijken dan wat voor keuzes je op dit moment kan maken om voorbereid te zijn op 2050. En dan moet je misschien nu wel nu iets doen wat duurder is, maar wel past in de doelen voor 2050. Dat zijn de landelijk gestelde klimaatdoelen én we moeten rekening houden met de circulaire toekomst. Water speelt daarin ook een belangrijke rol."

## Andere keuzes maken

"Ook voor cluster Waterpas van de gemeente Groningen maakten we, samen met Hunze en Aa's, een routekaart. Met ook hier weer die blik op 2050. Je kijkt vooruit en dat vertaal je naar korte termijn aanpassingen. Dat betekent wellicht dat je van de traditionele paden afwijkt en dat je andere keuzes maakt. Een mogelijke oplossing die toekomstbestendig is, is door decentraal te gaan zuiveren (zuiveren op wijkniveau). Met een decentrale zuivering kun je dan het schoongemaakte afvalwater gebruiken om bomen in die wijk tijdens droge periodes van water te voorzien. En diezelfde bomen dragen weer bij aan het voorkomen van hitte stress. Een mooi voorbeeld van een circulaire oplossing en de klimaatdoelen. Dat is waar we heen willen."



## Voorbereid op de toekomst

"Voor mij loopt de samenwerking hartstikke goed. We hebben heel veel gedaan. Onze boodschap zit in de routekaarten; opgaven samenbrengen, kijken naar de toekomst en daarin samen de juiste dingen doen zodat je het toekomstbeeld niet in de weg zit. Zodat we geen spijtinvesteringen doen. De stip op de horizon staat maar kan best nog wat schuiven. Ergens in die tijdlijn zal iets gaan ontstaan of juist niet. Vanuit het gezamenlijk beeld werken we aan onze opgaven en zoeken daarin de afstemming op. Dat is echt de kern in onze samenwerking, zodat iedereen zijn opgaves goed kan uitvoeren en dat we elkaar versterken", besluit Dennis zijn verhaal.



## Communicatie en educatie

### Communicatie

Het doel van communicatie bij de waterketen is om partijen te informeren over de voortgang en ze betrokken te houden. Helaas konden we in 2021 geen fysieke bijeenkomsten organiseren. De bijeenkomsten ondersteunen we normaliter door het uitbrengen van digitale nieuwsbrieven en de website, zodat betrokkenen feeling blijven houden met de waterketen. In 2021 hebben we alleen nieuwsbrieven verstuurd, vier stuks. U kunt zich abonneren op de nieuwsbrief op de homepage van onze website.

### Communicatie naar onze gewone mensen

Daarnaast gaan we starten met een poule van communicatieadviseurs uit de clusters, om ook onze inwoners te betrekken. Het uitgangspunt hierbij is dat we elkaar helpen. Alle partners in deze samenwerking kunnen op deze manier werken met dezelfde content, waarin het bieden van handelingsperspectief aan inwoners een belangrijk onderdeel kan zijn. Partners bepalen zelf de middelen, passen het eventueel aan naar de eigen organisatie en zijn afzender van de boodschap.



### Educatie

Onze waterketen participeerde in het educatieproject Ons water in jouw Klas. Dit programma is nu afgerond. Voor een vervolg educatieopdracht gaan we werken met jongerenambassadeurs Youth for Climate Adaptation (YfCA). Een club van jonge studenten die nauw betrokken zijn bij klimaatadaptatie. De studenten hebben geheel zelfstandig een les ontwikkeld voor de bovenbouw basisonderwijs en de onderbouw voortgezet onderwijs. We betrekken Instituut voor Natuureducatie (IVN) bij de uitwerking. Zodat de les goed is toegesneden op de doelgroep en om bruikbare ideeën op te doen. Ook kijkt IVN of de les klopt, zeg maar dat er geen gekke dingen gezegd worden. Vervolgens kunnen we ook gebruik maken van het scholennetwerk van IVN. Een mooie win-winsituatie. In 2022 hopen we de eerste lessen te gaan geven, het zal voornamelijk gaan over het vergroenen en/of hittebestendig maken van het schoolplein.

### Mieke Riezbos

Communicatie en educatie





# Samenstelling waterketen Groningen Noord-Drenthe

## Stuurgroep

Henk Kusters (voorzitter)  
Riksta Zwart (plv. voorzitter)  
Bert Wierenga (financiën)  
Herman Beerda  
Glimina Chakor  
Inge Eshuis  
Pier Prins  
Hielke Westra

Cluster Kop van Drenthe  
Waterbedrijf Groningen  
Cluster Groningen Oost  
Waterschap Noorderzijlvest  
Cluster Waterpas  
Waterschap Hunze en Aa's  
Cluster Eemsdelta  
Cluster Groningen West

## Cluster Coördinatoren

Menno Smit (voorzitter)  
Dries Jansma en Anne Helbig  
Eric Lanooy  
Joost Gierman  
Peter Sijbolts en Mario Brinkman  
Jan Egberts Eleveld  
Dennis de Vogel  
Mieke Riezebos

Cluster Eemsdelta  
Cluster Waterpas  
Cluster Kop van Drenthe  
Cluster Groningen Oost  
Cluster Groningen West  
Waterschap Hunze en Aa's  
Waterschap Noorderzijlvest  
Communicatie

## Regionale managementgroep

Jan Drent (voorzitter)  
Mario Post (plv. voorzitter)  
Jan Drent  
Gerwin Zantingh  
André Wierda  
Jerry Koomans van den Dries  
Martin Timmer  
Koos Bogaerts  
Arjan Tonnis  
Gerrit Vloedgraven

Waterbedrijf Groningen  
Cluster Kop van Drenthe  
Waterschap Noorderzijlvest  
Waterbedrijf WMD  
Cluster Groningen West  
Waterschap Hunze en Aa's  
Cluster Groningen Oost  
Cluster Waterpas  
Cluster Eemsdelta

## Waterketen Groningen Noord-Drenthe

Wessel Rothstegge Waterregisseur  
Hendrik Westerstraat 24  
9791 TC Ten Boer  
Tel.: +31648332041  
[www.waterketengroningendrenthe.nl](http://www.waterketengroningendrenthe.nl)

## Financiën

De Waterketen is geen juridische entiteit. Daarom beheert de Vereniging Groninger Gemeenten (VGG) de middelen voor de waterketen. Ook treedt zij op als contractpartij – namens de waterketen – bij opdrachten en activiteiten.

De administratie van de waterketen is een integraal onderdeel van de administratie van de VGG. De VGG stelt jaarlijks een jaarrekening op met een goedkeurende verklaring door de accountant. Hiermee is de financiële administratie van de waterketen ook voorzien van een goedkeurende verklaring.

Binnen de administratie van de VGG zijn drie kostenposten opgenomen voor de waterketen:

- 1) Waterketen algemeen; personeel, bestuurskosten, WaterKetenkaart, financiële monitoring en initiële kosten voor nieuwe projecten.
- 2) Meten en Monitoren; projectkosten voor dit project.
- 3) Gezamenlijk Gegevensbeheer; projectkosten voor dit project.

Dit is conform de afspraken in het bestuursakkoord (2020-2024) en is ook terug te vinden in de opbouw van de begroting van de waterketen.

Zodra de jaarrekening 2021 van de VGG is vastgesteld maken we met de kostenposten een overzicht 2021 en voegen dat bij het (digitale) jaarverslag van de waterketen.



## Vooruitblik 2022

In dit jaarverslag 2021 kijken we voornamelijk terug; wat is er gebeurd en wat hebben we gedaan. De meeste van deze werkzaamheden zetten we in 2022 voort.

Werkzaamheden voortzetten is niet hetzelfde als 'voorthobbelen'. Zo willen we de beoogde doelen van onze werkzaamheden concreter en meetbaarder maken door monitoring. Of we brengen projecten naar een andere fase, van projectfase naar beheerfase.

Kennis opdoen en kennis delen is een belangrijk issue, niet alleen binnen de waterketen maar ook met netwerken eromheen. Denk hierbij aan een goede uitwisseling en afstemming met de werkgroep klimaatadaptatie of met de waterketens rondom ons.

Het cursusaanbod klimaatadaptatie voor de waterketen is hiervan het eerste voorbeeld. Later in het jaar zullen we ons richten op de invoering van de Omgevingswet in relatie tot de waterketen.



Duurzaamheid – in de vorm van circulariteit – zal extra aandacht krijgen. Hoe kan de waterketen aansluiten bij ontwikkelingen op dit gebied.

Ook willen we de clusterindeling kritisch bekijken. Deze is niet meer in evenwicht. Cluster Groningen Oost omvat zes gemeenten, cluster Eemsdelta maar één gemeente.

En last but not least zal er veel aandacht komen voor communicatie. Uit de tussentijdse evaluatie kwam dit item als een van de meest urgente onderwerpen naar voren. Hierbij gaat het er niet om, om de waterketen beter bekend te maken, maar om de resultaten van de waterketen beter en herkenbaarder uit te venten.

**Het belooft een mooi jaar te worden, met of zonder corona!**

**Wessel Rothstegge**

Waterregisseur



**WATERKETEN**  
GRONINGEN NOORD-DRENTHE

**2021**

JAARVERSLAG

### Colofon

Dit document is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de waterketen Groningen Noord-Drenthe.

**Opzet en redactie**

Wessel Rothstegge (waterregisseur)  
en Mieke Riezebos (communicatie)

**Coördinatie**

Mieke Riezebos (communicatie)

**Vormgeving**

Jack Naaijer (vormgever)

Verspreiding: bestuurders, directies en betrokken ambtenaren van gemeenten, waterschappen en waterbedrijven.

**Samenwerken aan ons water in Groningen en Drenthe**